

עם זה, ולא תהיה שנאה זה עם זה, כדי שלא להכחיש את הימין, שהוא המקום שישראל נדבקים בו.

ובא וראה, משום כך הוא יצר טוב ויצר רע, וישראל צריכים לחזק את יצר טוב על יצר רע באותם המעשים הכשרים, ואם אדם סוטה לשמאל, אז מתגבר יצר רע על יצר טוב. ומי שהיה פגום, משלים לו בחטאו, שהרי אין המנוול הזה נתקן אלא בחטאים של בני האדם.

ומשום כך צריך האדם להזהר שלא יתקן אותו יצר רע בחטאו, ותמיד ישמר, שהרי יצר טוב רוצה להשלימו תמיד בשלמות, ולא יצר הרע. ומשום כך, אל תאמר אשלמה רע קנה אל ה' וישע לך.

דבר אחר אל תאמר אשלמה רע - כפתיב (תהלים לח) ומשלמי רעה תחת טובה. למי ששלם לו טובה - שלא ישלם לו רע, משום (יראת הקדוש ברוך הוא, כמו שנאמר זאת עשו וחיו וגם הוא תמיד עושה) שפתיב (משלי יז) משיב רעה תחת טובה לא תמוש רעה מביתו. אפלו למי שהשלימו לו רעות, אין לו להשלים רע תמורת אותו הרע ששלמו לו, אלא קנה אל ה' וישע לך.

והפסוק הזה בארוהו ביוסף הצדיק שלא רצה לשלם רע לאחיו בשעה שנפלו בידו. קנה אל ה' וישע לך, משום שהוא היה גרא מן הקדוש ברוך הוא, שפתיב זאת עשו וחיו וגו'. (גם) והוא היה תמיד מצפה לקדוש-ברוך-הוא. (כמו שנאמר, קנה לה' וישע לך.) רבי אבא פתח ואמר, (משלי כ)

דבעי להו למיהך לסטר ימינא, אית לון לאסגאה רחימו דא עם דא, ולא יהא דכבו דא עם דא. בגין דלא לאפחשא ימינא, דאיהו אתר דישראל מתדבקן ביה.

ותא חזי, בגין כך איהו יצר טוב ויצר רע, וישראל בעיין לאתתקפא ליצר טוב על יצר רע, באינון עובדין דכשרן, ואי סטי בר נש לשמאלא, כדין אתתקף יצר רע על יצר טוב. ומאן דהוה פגים, אשלים ליה בחטאוי, דהא לא אשתלים דא מנוולא, אלא בחטאין דבני נשא.

ובגין כך בעי בר נש לאזדהרא, דלא ישתלים ההוא יצר רע בחטאוי, ויסתמר תדיר. דהא יצר טוב בעי לאשלמא ליה בשלימות תדיר, ולא יצר הרע. ובגין כך, אל תאמר אשלמה רע קנה אל ה' וישע לך.

דבר אחר אל תאמר אשלמה רע, כדכתיב, (תהלים לח) ומשלמי רעה תחת טובה, למאן דשלים ליה טובה, דלא ישלים ליה רע, בגין (דחילו דקדשא ברוך הוא, כמה דאת אמר, זאת עשו וחיו ואוף איהו תו תדיר עביר) דכתיב, (משלי יז) משיב רעה תחת טובה לא תמוש רעה מביתו. אפילו למאן דאשלימו ליה בישין, לא אית ליה לאשלמא בישא, חלף ההוא בישא דשלימו ליה. אלא, קנה ליי וישע לך.

ותאי קרא אוקמוה, ביוסף ופאה, דלא בעא לאשלמא בישא לאחוי, בשעתא דנפלו בידוי. קנה ליי וישע לך, בגין דהוא הוה (דף רא ע"ב) דחיל לקודשא ברוך הוא. דכתיב, זאת עשו וחיו וגו'. (ואוף) ואיהו תדיר

הוה מחפה לקדשא ברוך הוא. (כ"א כמה דאת אמר, קנה ליי וישע לך).

רבי אבא פתח ואמר, (משלי כ) מים עמוקים עצה בלב איש ואיש תבונה

מים עמקים עצה בלב איש ואיש
 תבונה ידלנה. מים עמקים עצה
 בלב איש - זה הקדוש ברוך
 הוא, משום שהוא עושה עצות,
 שמביא טעמים לגלגל גלגולים
 על העולם על ידי יוסף לקים את
 אותה הגזרה שגזר רעב על
 הארץ [העולם]. ואיש תבונה ידלנה
 - זה יוסף שגלה אותם עמקים
 שגזר הקדוש ברוך הוא על
 העולם.

בא ראה, לא די ליוסף שהוא לא
 שלם רע לאחיו, אלא שעשה
 עמהם חסד ואמת, וכך דרכי
 הצדיקים תמיד. משום זה
 הקדוש ברוך הוא חס עליהם
 תמיד, בעולם הזה ובעולם הבא.
 מים עמקים עצה בלב איש - זה
 יהודה, והנה פרשה, בשעה
 שהתקרב ליוסף על העסק של
 בנימין. ואיש תבונה ידלנה - זה
 יוסף.

רבי אבא היה יושב על שער
 הפניסה של לוד. ראה איש אחד
 שהיה בא, וישב על בליטה בצד
 הקר, והיה עיף מן הדרך, וישב
 וישן שם. בינתיים ראה נחש אחד
 שהיה בא אליו. יצא קוסטפא
 דגורדנא (מין שרץ) והרג את הנחש.
 כשהתעורר אותו האיש, ראה
 את אותו הנחש כנגדו שהיה מת.
 הודקף אותו האיש, ונפלה אותה
 הבליטה לעמק שתחתיה ונצול.
 בא אליו רבי אבא, אמר לו, אמר
 לי מה מעשיך, שהרי הקדוש
 ברוך הוא הרחיש לך שני הנסים
 הללו שאינם לחנם? אמר לו
 אותו האיש, כל ימי לא שלם לי
 איש רע בעולם שלא התפייסתי
 עמו ומחלתי לו. ועוד, אם לא
 יכלתי להתפייס עמו, לא עליתי
 על מטתי עד שמחלתי לו ולכל
 אותם שצערו אותי, ולא חששתי
 כל היום לאותו הרע ששלם לי,

ידלנה. מים עמוקים עצה בלב איש, דא
 קדשא בריך הוא. בגין דאיהו עביד עצות,
 דאייתי טעמין לגלגלא לגולין על עלמא על
 ידא דיוסף, לקיימא ההיא גזרה, דגזר כפנא
 על ארעא (נ"א עלמא). ואיש תבונה ידלנה, דא
 יוסף. דגלי אינון עמיקין, דגזר קדשא בריך
 הוא על עלמא.

תא חזי, יוסף לא די ליה דאיהו לא שלים
 בישא לאחוי, אלא דעבד עמהון טיבו
 וקשוט. וכך ארחיהון דזכאי תדיר. בגין דא
 קדשא בריך הוא חייס עליהו תדיר, בעלמא
 דין ובעלמא דאתי.

מים עמוקים עצה בלב איש, דא יהודה.
 והא אוקמוה, בשעתא דאתקריב לגביה
 דיוסף, על עסקא דבנימין. ואיש תבונה
 ידלנה, דא יוסף.

רבי אבא היה יתיב אתרעא דאבבא דלוד,
 חמא חד בר נש דהוה אתי, ויתיב בחד
 קולטא דתלא דארעא, והוה לאי מארחא,
 ויתיב ונאים תמן. אדהכי חמי חד חווא,
 דהוה אתי לגביה, נפק קוסטפא דגורדנא,
 וקטיל ליה לחווא. כד אתער ההוא בר נש,
 חמא ההוא חווא לקבליה, דהוה מית.
 אנדקף ההוא בר נש, ונפל ההוא קולטא
 לעומקא דתחותוי ואשתזיב.

אתא רבי אבא לגביה, אמר ליה, אימא לי
 מאן עובדך. דהא קדשא בריך הוא
 רחיש לך אלין תרין נסין, לאו אינון למגנא.
 אמר ליה ההוא בר נש, כל יומאי לא אשלים
 לי בר נש בישא בעלמא, דלא אתפייסנא
 בהדיה, ומחילנא ליה. ותו, אי לא יכילנא
 לאתפייסא בהדיה, לא סליקנא לערסי, עד
 דמחילנא ליה, ולכל אינון דמצערו לי, ולא